

WERELDERFGOED WADDENZEE BELEEF HET AAN DE FRIESE WADDENKUST

Waar kan ik het zien?

DE ONGEREPE TE NATUUR

De ongerepteheid van dit Werelderfgoed beleef je optimaal midden in de Waddenzee. De natuurlijke waarden van het gebied zijn voornamelijk verbonden met de ondiepe zee met zijn modder en zandplaten die droogvallen bij laag tij. Dit is mogelijk te voet of per boot. Vanaf de Friese waddenkust zijn de kwelders toegankelijk en op gezette tijden kan men zwerftochten maken naar de Wierbalg of naar de Hoge Wier. Vanuit Harlingen vertrekken vaartochten waarbij men droogvalt op het wad en vanaf het schip over de zandplaten wandelt. Ga nooit zonder gids het wad op!

DE BESCHERMING VAN HET GEBIED

De Waddenzee wordt goed beschermd door nationale regels en internationale verdragen. Om lokaal goed op het gebied te passen zijn er natuurbeheerders actief. Het natuurgebied Noard-Fryslân Bûtendyks ligt tussen de pier van Holwerd en Zwarte Haan achter de zeedijk en wordt beheerd door It Fryske Gea. Het ruim 4180 hectare grote gebied met zomerpolders, dobben, zilte graslanden, slikvelden en kwelderwerken is één van Europa's grootste kwelders dat met zorg beschermd dient te worden. Door het inscharen van verschillende dieren met name paarden en runderen probeert men de dynamiek in het gebied te behouden. Er vindt veel vegetatieonderzoek plaats. Om een goed beeld van het gebied en de uitdagingen te krijgen kunt u een bezoek brengen aan het Kweldercentrum van It Fryske Gea aan de zeedijk bij Hallum. Hier is op een interactieve manier veel informatie te vinden over de Waddenzee, met name over de kwelders en het beheer en de bescherming.

Het buitendijkse natuurgebied De Peazemerlannen bij de dorpjes Peasens-Moddergat is ook in beheer van It Fryske Gea en toegankelijk voor wandelaars. Nog meer naar het oosten ligt de Hoek van de Bant, behorend bij Nationaal Park Lauwersmeer, beschermd door Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

DE DYNAMIEK

Eeuwen geleden was heel Noord-Friesland deel van de Waddenzee. Eb en vloed hadden tot diep landinwaarts vrij spel. Bijna 2500 jaar geleden heeft de mens zich gevestigd dankzij de bouw van terpen en dijken. De al bestaande kwelderwallen dienden als natuurlijke ophoging en het door de Waddenzee aangevoerde slik werd vastgehouden met rijdsdammen en andere kwelderwerken. Door deze landaanwinning nam de dynamiek van de Waddenzee af en ontstond er vruchtbaar land voor bewoning, vee en akkerbouw. De historie van dit waddenlandschap is te zien in vier archeologische steunpunten; in Wijnsaldum, Firdgum, Oudebildtziel en Hegebeintum. De laatste is gevestigd bij de hoogste terp van Nederland. Noard-Fryslân Bûtendyks, het buitendijkse kwelder en slikkengebied, loopt nog een paar keer per jaar onder water. Een spectaculair gezicht. Iedereen herinnert zich nog wel het drama met de paarden van Marrum die gered werden door een groep Amazones.

DE SOORTENRIJKDOM

Dwars door het buitendijkse land; het Noarderleech en de kwelders aan beide zijden van de veerdam van Holwerd, kan men uitgebreid vrij wandelen te midden van duizenden vogels. Zelfs tijdens het broedseizoen is het toegestaan om hier te lopen zolang men dan maar op de gemarkeerde wandelroutes blijft. Het gebied is van enorm belang voor trekvogels, om te broeden, te foerageren en te rusten. Men treft hier onder meer grote aantallen brand- en rotganzen en vele steltlopers, zoals kanoeten, bonte strandlopers, zilver- en goudplevieren, scholeksters, tureluurs en wulpen.

DE VOEDSELRIJKDOM

Van de kleinste onzichtbare algen tot en met de zeehonden, ze hebben allemaal met elkaar te maken. De Waddenzee is een ondiepe zee, hierdoor is er ontzettend veel leven te vinden, niet voor niets vindt u ten zuiden van Terschelling grote mosselzaadvanginstallaties. Elders zijn er grote

mosselbanken. Wist u dat de "Zeeuwse" mosselen opgroeien op het wad, alleen de laatste weken zijn ze in Zeeland te vinden. Vanaf de boot kan men zien hoe zeehonden op een zandplaat in het zonnetje liggen uit te buiken.

Wie kan mij het laten zien?

KWELDERCENTRUM NOARDERLEECH

Bezoekerscentrum en startplek voor wandelingen/ excursies tel. (0518)421466 - www.itfryskegea.nl

WADLOOPCENTRUM FRYSLÂN

Zwerftochten vanaf de Friese Waddenkust tel. (0519)242100 - www.wadlopen.net

HISTORISCHE ZEILVAART HARLINGEN

Varend het wad op, droogvallen en wadlopen tel. (0517)413242 - www.historischezeilvaart.nl

WADDENRECREATIEBEDRIJF NEPTUNUS

Vaartocht met Regina Andrea naar zeehondenbank tel. (0517)416856 - www.partyvaart-harlingen.nl

RECREATIECENTRUM DE SEEDYKSTERTOER

Uitkijktoren en rondrit door Buitendijks land tel. (0518)411434 - www.seedykstertoer.nl

ARCHEOLOGISCH STEUNPUNT WIJNSALDUM

Geschiedenis van de Friese Waddenkust tel. (0517)592204 - www.aspfryslan.nl

ARCHEOLOGISCH STEUNPUNT FIRDGUM

Geschiedenis van de Friese Waddenkust tel. (0518)481356 - www.yebhettingamuseum.nl

ARCHEOLOGISCH STEUNPUNT OUDEBILDZIJL

Geschiedenis van de Friese Waddenkust tel. (0518)421012 - www.aerdenplaats.nl

ARCHEOLOGISCH STEUNPUNT HEGEBEINTUM

Geschiedenis van de Friese Waddenkust tel. (0518)411783 - www.hegebeintum.info

REDERIJ DOEKSEN, HARLINGEN

De veerdienst naar Vlieland en Terschelling tel. (0900)3635736 - www.rederij-doeksen.nl

WAGENBORG PASSAGIERSDIENSTEN

De veerdienst tussen Holwerd en Ameland en Schiermonnikoog tel. (0900)9238 - www.wpd.nl

RUIM 1200 KM WANDELMOGELIJKHEDEN

Wandelpaden netwerk aan weerszijde van de Waddenzee (tevens app) - www.waddenwandelen.nl

TOERISTISCHE INFORMATIE

Toeristische informatie Harlingen tel. (0517)430207 - www.harlingen-friesland.nl
Toeristische informatie Friese Waddenkust www.uytland.nl

WADDENGOLD KEURMERK

Goudeerlijk genieten in het Waddengebied www.waddengoud.nl

BENIEUWD NAAR DE WADDEN EILANDEN:

Neem dan eens een kijkje op Vlieland (Vliehors Express) en Terschelling ('het mooiste fietspad van Nederland'). Voor meer informatie: www.vliehorsexpres.nl of www.vvvterschelling.nl.

ONS WERELDERFGOED WADDENZEE

Beleef het aan de Friese Waddenkust

VOOR MEER INFORMATIE

over de Waddenzee Werelderfgoed en de Friese Waddenkust:

Website: www.waddenzee-werelderfgoed.nl

'The Wadden Sea, Das Wattenmeer, De Waddenzee - Unesco World Heritage Site'

@WerelderfgoedWZ

Website regio: www.itfryskegea.nl en www.aerdenplaats.nl

Deze flyer is ontwikkeld voor het gehele Nederlandse, Duitse en Deense Waddengebied. Van de onderstaande Nederlandse regio's zijn folders beschikbaar:

- Ameland
- Schiermonnikoog
- Texel
- Vlieland
- Terschelling
- Kop van Noord Holland
- Friese Waddenkust
- Waddenland – Lauwersmeer
- Groninger Waddenkust

HET WERELDERFGOED WADDENZEE

Onze Waddenzee is een natuur-Werelderfgoed!

De Werelderfgoedstatus is de hoogst mogelijke erkenning die een natuurgebied ten deel kan vallen – de Nobelprijs voor de Waddenzee. Deze status wordt toegekend door UNESCO, de organisatie van de VN

voor onderwijs, wetenschap en cultuur. De Waddenzee kreeg de status op grond van haar "bijzondere universele waarde".

Alleen de beste en meest unieke gebieden op onze planeet worden op de beroemde UNESCO Werelderfgoedlijst gezet. De Serengeti bijvoorbeeld maar ook de Galapagos Eilanden, de Grand Canyon en het Great Barrier Reef. Zij zijn wereldwijd van zo'n grote betekenis dat ze met recht "erfgoed van de wereld" worden genoemd. Om ervoor te zorgen dat huidige en toekomstige generaties het unieke karakter, de diversiteit en schoonheid van de Waddenzee ook kunnen ervaren, moeten we onze uiterste best doen om haar te behouden!

WAT IS ER ZO BIJZONDER, UNIVERSEEL EN WAARDEVOL AAN DE WADDENZEE?

DE NOG VRIJWEL INTACTE NATUUR

De Waddenzee is het grootste wildernisgebied in het dichtbevolkte Midden-Europa. De natuur is grotendeels onbedorven zodat je vandaag de dag nog steeds de ononderbroken, natuurlijke processen kunt gadeslaan waardoor zandbanken, duineilanden, kreken, geulen, kwelders (1) en andere natuurlijke vormen ontstaan.

DE VOORTDURENDE DYNAMIEK

De Waddenzee is een rusteloos landschap. Wind en water zijn de bepalende elementen, getijden en stormvloed en zorgen voor een enorme dynamiek. Wadden, prielen, duinen (2), kwelders – ze worden steeds weer opnieuw gevormd. In de Waddenzee kun je een landschap voor je ogen zien ontstaan!

DE ENORME SOORTENRIJKDOM

De Waddenzee is een leefgebied voor fascinerende organismen in alle soorten en maten – van wormen, schelpdieren, krabben, vissen en vogels tot zoogdieren (3) toe. Bij elkaar leven hier meer dan 10.000 soorten planten en dieren.

HET ENORME VOEDSELAANBOD

De Waddenzee is uiterst vruchtbaar en productief, wat resulteert in ongekend hoge aantallen wadpieren, wadslakken, schelpdieren, vissen en vogels. Biodiversiteit op wereldschaal is afhankelijk van de Waddenzee. De rijkdom aan lokale soorten is cruciaal tijdens de vogeltrek. Elk voor- en najaar doen tussen de 10 en 12 miljoen trekvogels het Werelderfgoedgebied aan op weg naar hun overwinteringsgebied of zomerverblijf om zich te goed te doen aan al dat voedsel op het wad. (4)

DE HOOGSTE GRAAD VAN BESCHERMING

De Waddenzee geniet de hoogste graad van bescherming (5). Het is een beschermd natuurmonument (NL) en Nationaal Park (D, DK), waar de natuur haar gang kan gaan. Mensen zijn er welkom zolang ze respect tonen voor het gebied. Bescherming en goed beheer zijn voorwaarden om voor een Werelderfgoedstatus in aanmerking te komen. De eerste klas natuurbescherming van de Waddenzee is het resultaat van meer dan 30 jaar gezamenlijke inspanning van Nederland, Duitsland en Denemarken. Eén ondeelbaar ecosysteem – een gezamenlijke verantwoordelijkheid tegenover de wereldgemeenschap.

FRIESE WADDENKUST LIGT AAN HET WERELDERFGOEDGEBIED!

Het Werelderfgoed Waddenzee is groot en internationaal. Het is het grootste ononderbroken systeem van droogvallende zand- en slikplaten ter wereld en loopt van Den Helder in Nederland via Duitsland tot aan Esbjerg in Denemarken. Deze landen delen samen de eer en verantwoordelijkheid die de status van werelderfgoed met zich meebrengt.

De Friese Waddenkust ligt temidden van een bijzonder gebied van wereldbelang!

U kunt ter plaatse het unieke karakter van het Werelderfgoed ervaren.

Een publicatie van Waddenzee Werelderfgoed in samenwerking met Het gemeenschappelijke Waddenzee secretariaat (CWSS), Aerden plaats en It Fryske Gea van de Friese Waddenkust.

Waddenzee Werelderfgoed
Huis voor de Wadden
Ruiterskwartier 121A
8911 BS Leeuwarden
Nederland
s.dehaan@waddenzee.nl
www.waddenzeewerelderfgoed.nl

Redactie: Sjon de Haan en Lianne Lijzenga (Waddenzee Werelderfgoed)
Ontwerp: NORDNORDWEST.com
Foto's: Adam Schnabler/LKN-SH, Martin Stock/LKN-SH en It Fryske Gea

Gedrukt op FSC papier.
Juni 2015

Deze publicatie is mede gefinancierd door het PROWAD – Protect & Prosper Interreg IVB project

www.prowad.org

